

“CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU” ÇALIŞMALARI

MİMARLIK VE KENTLEŞME BULUŞMALARI “BİGA YARIMADASI’NDA MİMARLIK VE GELECEK”

“CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU” SEMPOZYUM VE SERGİSİ

CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU MİMARLIK VE KENTLEŞME

Küresel ve bölgesel ölçekteki kriz dönemlerinde ekonomik istikrarın sürdürülebilmesi; geçmişten bugüne kadar öncelikle, inşaat ve yapı sektöründe getirilen düzenlemelerle sermayenin kent toprağı ve emlak rantına yönlendirilmesi yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır.

Ülkemizde her dönemde siyasi düzen; planlama ve mimarlık uygulamaları yoluyla kentlerde yansımaları bulmuştur. Genç Türkiye’de modernleşme ile insanın kent için değil, kentin insan için var olması gerektiğı anlayışı ile biçimlenen kentlerimiz, ilerleyen yıllarda benimsenen politikalar sonucu göç, kaçak yapılaşma ve gecekondulaşma; ardından siyasi iktidarlarca benimsenen imar afları, kentsel dönüşüm ve yenileme süreçleri ile bozulmuştur. Tarihsel miras ve doğal çevre tutarsız ve rant odaklı planlama politikaları nedeniyle geri dönülemez biçimde değişmiştir.

Kapitalizmin dünya ölçüsünde yaşadığı bu krizlere çözüm bulabilmek adına tüm dünyada kendisini yeniden yapılandığı küreselleşme döneminde kentler, küresel ekonominin en kârlı alanlarından birisi olan servis sektörünün mekânları haline getirilmiş ve bu hizmetlerin sunumuna insan ve sermaye çekmek üzere kentlerin bütün olanaklarının seferber edilmesi öngörülmüştür.

Ülkemizde ve dünyada kentler, üretimin örgütlendiğı mekânlardan tüketimin örgütlendiğı mekânlara dönüştürülmüş ve küresel sermayenin kentsel alanlara girmesinin yarattığı dinamiklere uygun olarak finansa, iletişime ve ulaşımına ilişkin altyapının geliştirilmesine, lüks barınma, konaklama ve eğlence tesislerinin kurulmasına öncelik verilmiştir.

İçinde bulunduğumuz dönemde; Cumhuriyetin devrimi ile eğitim, bilim, kültür, sanat, kentleşme ve diğer pek çok alandaki değerli kazanımları, Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme sürecini yansıtan özgün mimarlık mirası ve bellek değerleri, uygarlık birikimlerimizle birlikte yok edilmektedir.

Cumhuriyetin kuruluşunun 100.Yıldönümünü karşıladığımız; ülkemizin, uygarlık yolunda ilerleme hedefinden uzaklaştırıldığı bu dönemde; Cumhuriyetin bağımsız, eşitlikçi ve özgürlükçü değerlerinin, eğitim, bilim, kültür, sanat, kentleşme ve diğer pek çok alandaki birikim ve kazanımlarının, tehdit altında bulunan ve giderek yok olan mimari ve kültürel mirasının güncel durumunun ele alınarak içinde bulunduğu durum tespit edilmesi öncelikli hedef olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda kamu yararına ve toplum hizmetinde yürütülen çalışmalar kapsamında; ülke geneline yayılan etkinlikler dizisi gerçekleştirilmesi benimsenmiştir;

- ADANA
- ANKARA
- ANTALYA
- EDİRNE
- ESKİŞEHİR
- VAN

Etkinlik organizasyonunun Mimarlar Odası sekreterliğinde yürütülürken; sanat, kültür, bilim insanları, akademisyenler, basın ve sivil-demokratik kuruluş temsilcilerinden oluşan Danışma Kurulu ile düşünsel olarak desteklenmesi planlanmıştır.

Danışma Kurulu tarafından belirlenen temaya bağlı olarak planlanacak olan etkinliklerin; kentlerin kamusal belleğinde mekânlarda kentlilerin, yerel yöneticilerin, yerel sanatçıların, bölge üniversiteleri akademisyenlerinin ve sivil toplum örgüt temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilebilmesi, tartışma ve değerlendirme ortamı sağlayan programların oluşturulması amaçlanmıştır.

Yürütülen çalışma ve etkinliklerin ardından, elde edilen verilerle Mimarlar Odası'nın Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirasına ilişkin politikasının belirlenmesi ve konunun kamuoyu gündemine taşınması yönünde çalışmalar yapılması öngörülmüştür.

CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINDA DOĞRU MİMARLIK VE KENTLEŞME BULUŞMALARI

“BİGA YARIMADASI'NDA MİMARLIK VE GELECEK” / ÇANAKKALE

24 Eylül 2024 / Çanakkale

ETKİNLİK ÇAĞRISI

BİGA YARIMADASI'NDA MİMARLIK VE GELECEK

CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU MİMARLIK VE KENTLEŞME: BİGA YARIMADASI BULUŞMASI

Genç Türkiye'de modernleşme ile insanın kent için değil, kentin insan için var olması gerektiği anlayışı ile biçimlenen kentlerimiz, ilerleyen yıllarda benimsenen politikalar sonucu göç, kaçak yapılaşma ve gecekondulaşma; ardından siyasi iktidarlarca benimsenen imar afları, kentsel dönüşüm ve yenileme süreçleri ile bozulmuştur. Tarihsel miras ve doğal çevre tutarsız ve rant odaklı planlama politikaları nedeniyle geri dönülemez biçimde değişmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşunun 100.Yıldönümünü karşılamaya hazırlandığımız ülkemizin, uygarlık yolunda ilerleme hedefinden uzaklaştırıldığı bu dönemde; Cumhuriyetin bağımsız, eşitlikçi ve özgürlükçü değerlerinin, eğitim, bilim, kültür, sanat, kentleşme ve diğer pek çok alandaki birikim ve kazanımlarının, tehdit altında bulunan ve giderek yok

olan tarihi, doğal, kültürel ve mimari mirasının güncel durumunun ele alınarak içinde bulunduğu durumun tespit edilmesi ve gelecek öngörülerinin ortaya konması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda ülke genelinde gerçekleştirilmesi benimsenen etkinliklerin; kentlerin kamusal belleğinde mekânlarda kentlilerin, yerel yönetimler, sanat, kültür, bilim insanları, akademisyenler, basın ve sivil-demokratik kuruluşların katılımıyla gerçekleştirilebilmesi, tartışma ve değerlendirme ortamı sağlayan programların oluşturulması hedeflenmektedir.

BİGA YARIMADASI BULUŞMASI

2011 yılında Kanun Hükmünde Kararnameler ve ardından 2872 Sayılı Çevre Kanunu, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu değiştirilerek koruma politikalarında var olan güvenceler ortadan kaldırılarak yeni bir süreç başlamıştır.

Bu süreçte 2016 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından “Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi” ile doğal alanların daraltılarak yapılaşmaya açılmasını öngören çalışmalar başlatılmıştır.

Mevcut doğal sit alanlarını daraltarak yapılaşmaya açan, yerel toplumun yaşamının devamlılığı yerine turizm odaklı yatırımların önünü açan ve raporları toplumla paylaşılmayan bu çalışma sonucunda; Balıkesir ve Çanakkale İllerinde doğal sit alanlarının yeniden değerlendirilmesi yoluyla koruma statülerinde, sınırlarında ve tanımlarında değişiklikler getirilerek mutlak koruma statüsündeki alanları yapılaşmaya açan planlar açıklanmıştır.

2014-2020 yılları arasında onaylanan “Balıkesir-Çanakkale 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzenli Planı” ile “1/50.000 Ölçekli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı”nın ardından; 2021 yılında Çanakkale İlinde “Eko Turizm” amaçlı 1/5.000 ölçekli Nazım İmar ve 1/1.000 ölçekli Uygulama İmar Planları onaylanmaya başlanmıştır. Son olarak ise 2022 yılı Mayıs ayında Balıkesir-Çanakkale 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzenli Planında “Eko-Turizm Alanları”na yönelik değişiklikler onaylanmıştır.

Eko turizm adı altında düzenlenen çevre düzenli planlarıyla, orman ve tarım alanlarında yapılaşma artmakta, mesire yerlerinin nitelikleri değiştirilerek orman ekosistemleri turizm, maden ve enerji sektörünün yeni rant alanı haline getirilmektedir.

Mimarlar Odası; kamu yararına ve toplum hizmetinde yürüttüğü çalışmalar kapsamında; Biga Yarımadası ve çevresinin geleceğinin değerlendirilebilmesi ve sorunlara karşı ortak çözümler üretilebilmesini hedeflemektedir.

Bu bağlamda kentlilerin, kentli kuruluşların, ilgili tüm kesimlerin katılımını içeren ve merkezi-yerel yönetimlerle, bilim insanlarıyla, sanat çevreleriyle, sivil toplum hareketleriyle işbirliği kurulmasını hedefleyen “Cumhuriyetin İkinci Yüzyılına Doğru: Biga Yarımadası Buluşmasını” **Biga Yarımadası’nda Mimarlık Ve Gelecek** teması ile meslek ortamı ve tüm ilgilenenlerin katılımına açık olarak düzenlenmektedir.

Sempozyum Sekreterliği

Adres: Mimarlar Odası Genel Merkezi

Konur Sokak No:4 Kat:2 Kızılay / ANKARA

Tel: 0 312 417 37 27

Faks: 0 312 418 03 61

Web: www.mo.org.tr/

E-Posta: info@mo.org.tr

PROGRAM

BİGA YARIMADASI’NDA MİMARLIK VE GELECEK CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU MİMARLIK VE KENTLEŞME BİGA YARIMADASI BULUŞMASI

Double Tree by Hilton / Çanakkale / 24 Eylül 2022 Cumartesi

10.00 – 11.00	AÇILIŞ KONUŞMALARI		
	Sevil URAL		<i>Mimarlar Odası Çanakkale Şubesi Başkanı</i>
	Betül GEMALMAZ DİKİCİ		<i>Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Başkanı</i>
	Eyüp MUHCU		<i>Mimarlar Odası Genel Başkanı</i>
	Emin KORAMAZ		<i>TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı</i>
	Tolga TOSUN		<i>Bandırma Belediye Başkanı</i>
	Ülgür GÖKHAN		<i>Çanakkale Belediye Başkanı</i>
11.15 – 12.15	1.OTURUM		
	Deniz İNCEDAYI	Oturum Yöneticisi	<i>Prof. Dr. / Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi</i>
	Tarık ŞENGÜL	“Kent Ve Demokrasi 21. Yüzyıl Krizlerine Direnebilir Mi?”	<i>Prof. Dr. / ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi</i>
	Berrin AKGÜN	“Cumhuriyet Dönemi Mimarisi Ve Balıkesir Kent Merkezi Örneği”	<i>Prof. Dr. / Balıkesir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi</i>
	Zeynep ERES	“Kırsal Mimarlık Mirası Gelecek İçin Umud Olur Mu?”	<i>Doç. Dr. / İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi</i>
13.00 – 14.00	YEMEK ARASI		
14.00 – 15.45	2.OTURUM		
	Bülent BATUMAN	Oturum Yöneticisi	<i>Doç. Dr. / Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi</i>
	Gülşen ÖZAYDIN	“Miras Alanı Olarak Kıyıların Korunma Sorunları: Balıkesir - Çanakkale Kıyı Alanlarındaki Mekânsal Değişimler”	<i>Prof. Dr. / Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi</i>
	Göksel SAZCI	“Çanakkale Bölgesi Arkeolojik Kazıları Ve Korunma Sorunları”	<i>Prof. Dr. / Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Fen Edebiyat Fakültesi</i>
	Baki Remzi SUIÇMEZ	“Tarım Alanlarının Amacı Dışında Kullanım Baskısı Altında Tarımın Geleceği”	<i>TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanı</i>
15.45 – 16.00	ARA		
16.00 - 17.45	3.OTURUM		
	Osman AYDIN	Oturum Yöneticisi	<i>Mimarlar Odası Genel Başkan Yardımcısı (1998-2002) / Mimarlar Odası Antalya Şubesi Başkanı (2006-2016)</i>
	Ali Tolga ÖZDEN	“Fiziki Ve Doğal Çevrede Eşiklerin Aşılması: Geri Dönülemez Noktaya Bir Adım Kala!”	<i>Doç. Dr / Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi</i>
	Mustafa SÖNMEZ	“Betona Dayalı Talancı Büyümenin Kuzey Ege'deki Enkazı; Çıkış Yolları”	<i>Ekonomist / Siyaset Bilimci / Gazeteci</i>
	Berna ÇELİK	“Bölge İmar Planları Ve Hukuki Süreç”	<i>Avukat / TMMOB Mimarlar Odası</i>
17.45 – 18.00	ARA FORUM		
	Deniz İNCEDAYI, Bülent BATUMAN, Osman AYDIN <i>Etkinlik Oturum Yöneticileri</i>		

ETKİNLİĞİN ARDINDAN:

MİMARLAR ODASI BASIN BİLDİRİSİ
CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU MİMARLIK VE KENTLEŞME BULUŞMALARI
“BİGA YARIMADASI’NDA MİMARLIK VE GELECEK”
SONUÇ BİLDİRİSİ
13 Ekim 2022

Kamu yararına ve toplum hizmetinde yürütülen çalışmalar kapsamında; Cumhuriyetin tehdit altında bulunan ve giderek yok olan doğal, tarihi, kültürel ve mimari mirasının korunması, yapılı çevrenin ve yaşam alanlarının kamu yararını gözeterek politikalar çerçevesinde bilime ve şehircilik ilkelerine uygun oluşturulması, nitelikli mimarlık ve planlama hizmetlerinin desteklenerek kentleşme süreçlerinin geliştirilmesi amacıyla ülke genelinde planlanan etkinlikler dizisinin ilki Çanakkale’de 24 Eylül 2022 tarihinde, Cumhuriyetin İkinci Yüzyılına Doğru Mimarlık ve Kentleşme Buluşmaları “Biga Yarımadası’nda Mimarlık ve Gelecek” temasıyla düzenlenmiştir.

Yakın dönemde koruma politikalarında ve mevzuatta getirilen değişiklikler, Biga Yarımadasında eko turizm odaklı yatırım kararları ve çevre düzeni planları, doğal sit alanlarının derecelerinde getirilen düzenlemeler, maden ve enerji sektörü proje ve uygulamalarının bölgeye ve çevreye olan etkilerinin ve çözüm önerilerinin ele alındığı etkinlikte yapılan değerlendirmeler ışığında; bölgede doğal, kültürel ve tarihi varlıkları, koruma alanlarını, kentsel ve kırsal alanları metalaştırarak sermayeye tahsisin önünü açan ve kapsamlı sorunlara neden olan uygulama ve projeler hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla sonuç bildirgesi hazırlanmıştır.

BİGA YARIMADASI’NIN DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİ TEHDİT ALTINDA !

Kriz Koşullarında Cumhuriyetin İkinci Yüzyılı

Cumhuriyetin kuruluşunun 100.Yıldönümünü karşılamaya hazırlandığımız dönemde; Cumhuriyet devriminin mimarlık, kentleşme ve diğer pek çok alandaki değerli kazanımları, genç Türkiye Cumhuriyeti’nin modernleşme sürecini yansıtan, özgün mimarlık mirası ve bellek değerleri, uygarlık birikimlerimizle birlikte yok edilmektedir.

Ekonomik krizle birlikte, toplumsal, siyasal ve sosyal alanlarda yaşanan kriz, yaşam koşullarını giderek ağırlaştırmıştır. Bu koşullarda modernleşme ile “insanın yerleşim alanları için değil, yerleşim alanlarının insan için var olması” gerektiği anlayışı ile biçimlenen kentsel alanlar; sermaye ve finans odaklı yapılanma amacıyla sermaye üretim aracı olarak belirlenmiştir. Merkezi ve yerel yönetim politikalarında “kentsel rant” kamu yararının önüne geçmiştir.

Tüm doğal alanlarda yapılaşmanın önü açılmış; kentsel ve kırsal alanlar, tabiat varlıkları, koruma alanları, ormanlar, kıyılar, milli parklar, doğal sit alanları, meralar, yaylalar ve kışlaklar rant alanları haline getirilmiştir.

Madencilik faaliyetleri, termik ve hidroelektrik santral inşaatları, büyük altyapı projeleri nedeniyle yapılaşma baskısı altındaki tarım alanları giderek küçülürken; tarımsal üretim ve gıda güvenliği tehdit altındadır. Üretici yerine çokuluslu şirketler desteklenerek tarım arazisi niteliğindeki kamu taşınmazları özelleştirme kapsamına alınmakta ve sermayeye aktarılmaktadır.

Kamusal ve toplumsal alanlarda oluşturulan siyasi hegemonya aracılığıyla temel insan hak ve özgürlükleri kısıtlanmış; eşitlik, insan hakları, demokrasi, insancıl ve onurlu bir yaşam hakkı talebini yükselten toplumsal muhalefete uygulanan baskı ve şiddet yeni boyutlar kazanmıştır.

Bu krizlerin etkileri en fazla, rant amacıyla planlanan ve yoğun yapılaşmaya öncelik verilen büyük kentlerimizde görülmektedir. Kriz koşulları fırsata çevrilmekte, kamuya ait tüm varlıklar, doğal ve kültürel değerler yatırım araçlarına dönüştürülerek sermaye sahiplerine aktarılmaktadır. Her yönüyle sermaye ve tüketim odaklı politikaların bileşeni

haline gelen “planlama ve mimarlık” uygulamaları sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam ve barınma hakkının sağlanmasını neredeyse olanaksız hale getirmektedir.

Biga Yarımadası Yatırım Kararları, Kentleşme ve Planlama Politikaları

2011 yılında Kanun Hükmünde Kararnameler ve ardından 2872 Sayılı Çevre Kanunu, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu değiştirilerek çevre ve koruma politikalarında var olan güvenceler ortadan kaldırılarak yeni bir süreç başlamıştır. 15 Temmuz 2016 sonrası ise, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile tek merkezden “kamu yararı, bilimsel planlama ve hukuk” tamamen devre dışı bırakılarak kararlar alınmakta ve uygulamaya konmaktadır.

Yapılan yasal düzenlemelerle; planlama ve mimarlık hizmetleri dönüştürülmüş, kentleşme ve planlama alanı bütüncül anlayıştan yoksun bırakılarak, sermaye odaklı ve parçacıl hale getirilmiştir. Planlama ile ilgili kurumların birikim ve deneyimi yok edilmiştir. İller Bankası, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı gibi kurumlar işlevsizleştirilmiş, diğer bakanlık ve kurumlar plan yapma ve onama yetkileriyle donatılmıştır.

2015 yılında Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yayımlanmış, yapılan itirazlar ve açılan dava sonucu plan yürürlükten kaldırılarak değişiklik yapılmış ve tekrar yayımlanmıştır.

2016 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından başlatılan “Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi” sonucunda; Balıkesir ve Çanakkale İllerinde doğal sit alanlarının koruma statülerinde değişiklikler getirilmiştir. Bu bağlamda mutlak koruma statüsündeki alanları daraltarak yapılaşmaya açan, yerel toplumun yaşamının devamlılığı yerine turizm odaklı yatırımların önünü açan planlar açıklanmıştır.

2017 yılında “Balıkesir İli Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi” ile Ayvalık ve çevresinde doğal sit alanlarının yeniden değerlendirilmesi yoluyla koruma statüleri değiştirilmiş; mutlak korunacak alan olan kıyı alanları, Edremit Körfezi ve adalar yapılaşmaya açılmıştır.

Nükleer enerji üretimini sağlamak gerekçesiyle kıyı ve sahillere, askeri arazilere, yasak bölgelere ve zeytinlik sahalara tesis kurulmasının önündeki yasal engelleri kaldıran düzenlemeler gündeme getirilmiştir.

Zeytincilik Kanununda getirilmek istenen değişikliklerle ilgili teklifin, gelen tepkiler üzerine geri çekilmesinin ardından, bu kez 2022 yılında Maden Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıştır. Elektrik üretimi için yürütülen madencilik faaliyetlerinin tapuda zeytinlik alanlara denk gelmesi durumunda, zeytin sahasının taşınmasına, sahada madencilik faaliyetleri yürütülmesine ve bu faaliyetlere ilişkin geçici tesisler inşa edilmesine Bakanlıkça izin verilebileceği düzenlenmiştir. Açılan dava sonucunda düzenlemenin kamu yararı taşımadığı belirtilerek iptal edilmiştir.

Bilimsel araştırmaya ve verilere dayanmadan planlanan ve 2017 yılında yapımına başlanan Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu; altyapı projesinin çevreye olan etkileri gözetimeksizin, kamu özel ortaklığı modeliyle kamu kaynaklarıyla finanse edilmiş; sermaye sahiplerine ise hazine garantisi sağlanarak tamamlanmıştır. Köprü ve otoyol çevresindeki alanlar yatırım ve çekim merkezi haline getirilerek gayrimenkul yatırımcılarına satılmaya başlanmış; bölgedeki ormanlar, koruma alanları ve kıyıların kamusal niteliklerinin kaldırılması, yapılaşmaya açılması ve amaçları dışında kullanılabilmesi için hazırlıklar başlamıştır.

2019 yılında; Biga Yarımadası, Kaz Dağları ve çevresinde küresel yatırımcılar ve iktidar tarafından ortaklaşa yürütülen madencilik faaliyetlerinin yarattığı çevre ve orman tahribatı “Su ve Vicdan Nöbeti” ile yeniden gündeme gelmiştir. Bölgede cevher çıkarılması, işlenmesi ve zenginleştirilmesi amacıyla yürütülecek madencilik faaliyetleri için Bakanlık tarafından verilen ÇED Olumlu raporları yargı kararlarıyla iptal edilmesine karşın yeni işletmeler için başvurular devam etmektedir.

2020 yılında imar, kıyı ve şehircilik mevzuatına, kamu yararına ve hukuka aykırı Balıkesir-Çanakkale İlleri 1/50.000 ölçekli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı onaylanmış ardından; 2021 yılında Çanakkale İlinde “Eko Turizm” amaçlı 1/5.000 ölçekli Nazım İmar ve 1/1.000 ölçekli Uygulama İmar Planları onaylanmaya başlanmıştır.

Planlama sürecinde hazırlanan raporlar, uzmanlık alanıyla ilgili olmayan meslek mensuplarınca düzenlenmiş; süreç içerisinde uzman raporlarında yapılan tespitler ve değerlendirmeler, planlama ekibinde yer alan uzmanların görüşleri bile dikkate alınmadan plan kararları üretilmiş; bilimsel-nesnel ölçütler kullanılmaksızın, planlama alanı ve etkileşim alanı sınırları belirlenmiştir.

Eko Turizm Uygulamaları

Koruma mevzuatındaki değişiklikler yoluyla sit alanları tanımlarında getirilen düzenlemelerin ve plan kararlarının ardından, Biga Yarımadasında imar planlarında parsel bazlı değişiklikler hız kazanmıştır.

Tavuk Adası, Altınova ve Ayvacık'ta alınan yapılaşma kararları, Assos'ta arkeolojik sit alanına yapılan müdahaleler, ÇED Olumlu kararlarıyla genişletilen maden işletmeleri, otoyollar, köprüler, kömürlü termik santraller, tarım alanlarında ve zeytinliklerde madencilik faaliyetlerine ve yapılaşmaya izin veren yasal düzenlemelerin ardından son olarak eko-turizm adı altında plan değişiklikleri gündeme gelmiştir.

2022 yılı Mayıs ayında Balıkesir-Çanakkale 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzenli Planında “Eko-Turizm Alanları”na yönelik değişiklikler onaylanmış; “eko-turizm” adı altında orman ve tarım alanlarında yapılaşma artırıcı, mesire yerlerinin niteliklerini değiştirerek orman ekosistemlerini turizm, maden ve enerji sektörünün yeni rant alanı haline getiren kararlar alınmıştır.

Kırsal yerleşik alan sınırları dışında ve tarım alanı niteliğinde bulunan bu alanların planlanmasında; bilim insanlarının, meslek odalarının ve yerel yönetimlerin raporları göz ardı edilerek merkezi idare tarafından olumlu görüş verilmiştir.

Bakanlıkça; planda yer alan “turizm faaliyetleri için uygun alanların bilimsel yöntemlerle belirlenmesine ve çevreye olumsuz etki yapmayacak şekilde planlanması için gerekli çalışmalar yapılmasına” ilişkin hüküm kaldırılarak hiçbir bilimsel çalışma yapılmasına gerek bulunmadan koruma statüsündeki alanlarda eko-turizm adı altında butik oteller, konaklama tesisleri, turizm tesisleri, spor tesisleri, satış üniteleri gibi yapılaşmalara olanak tanınmıştır.

Plan değişiklikleri ile Biga Yarımadasında; kırsal yerleşim alanlarının dışındaki tarım alanlarının mülkiyeti hızlı biçimde el değiştirmekte ve yerel halk bölgeden uzaklaştırılmakta, ağırlıklı olarak ikinci konut amaçlı “toplu konut siteleri” ile bölgeye dışarıdan gelen yatırımcı ve işletmeciler eliyle sosyal doku bozulmakta, “ekoturizm imarlı proje alanı” reklamlarıyla ayrıcalıklı imar uygulamaları teşvik edilmekte, doğal alanların bütünselliği bozulmakta ve yapılaşma yoğunluğu artılmaktadır.

Söz konusu çevre düzeni ve bütünlük kıyı planlarına karşı meslek odalarınca açılan davalarda ise yargı kararlarını ortadan kaldırmak üzere değişiklikler yapılmakta; tarım ve orman alanlarında yapılaşmaya izin verilmesi nedeniyle alınan iptal kararlarının gerekçeleri ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması ve Büyükşehir Düzenlemeleri

Ülkemizde, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki “vesayet” ilişkisinin kaldırılmasının gerektiği koşullarda; 2010 ve 2016 sonrası yapılan hukuksuz düzenlemelerle idari vesayet ilişkisi hiyerarşik ilişkiye dönüştürülerek “iktidarın emrinde” yerel yönetimler anlayışı yürürlüğe konmuştur.

Aynı anlayışla Biga Yarımadası ve çevresinde, Saray merkezli “kent ve çevre suçu” niteliğindeki yatırım ve planlama kararları, yerel yönetimler ve toplumsal tepkiler yok sayılarak uygulamaya konmuştur.

Yerel yönetimlerde belediyelerin ölçek ve sınırlarının genişletilerek yönetim şekillerinin değiştirilmesine yönelik düzenlemeler eliyle büyük bölümü kentsel yerleşmelere uzak olan, bu yerleşimlerden farklı nitelikte, kırsal alanlara özgü sorunlar taşıyan alanlarda; tüzel kişiliği olan köy muhtarlıkları da kaldırılarak köyler mahalleye dönüşmüş; köylüler köy ortak mallarını ve meralarını kaybetmişlerdir.

Büyükşehir ilan edilen Balıkesir’de kent merkezinden uzakta yaşayanların temsil ve denetim yetkisi azalmış, belirsizleşen kır ve kent ayrımı nedeniyle doğal ve kırsal alanlar azalmış, kırsal alanlarda ve tarım alanlarında yapılaşma baskısı artmıştır.

Yerel yönetimler açısından farklı düzenlemelere tabi olan Balıkesir ve Çanakkale illerini kapsayacak şekilde merkezi idarece yapılan kıyı ve çevre düzeni planları, idari ve mülki yetki sorunlarını da beraberinde getirmekte, bölgede ihtiyaç duyulan kamusal hizmetlerin aksamasına neden olmaktadır.

Mimarlar Odası olarak, bu tespit ve değerlendirmeler ışığında;

Yapılı ve doğal çevre tahribatının ve yaşam değerlerinin acımasızca tüketilmesinin olumsuz etkilerine ancak; Ülkemizin sahip olduğu doğal, çevresel değerlerin korunması ve uzun vadeli çevre politikaları oluşturularak bu değerlere tüm yurttaşlarca eşit erişilebilmesinin sağlanması yoluyla karşı koymanın mümkün olduğunu vurguluyoruz.

Bütün dünyada uygarlığın geleceği; çevre sorunları, savaş ve çatışma, sömürü, açlık, yoksulluk, eşitsizlik ve ayrımcılık gibi nedenlerle tehdit altındadır. Buna karşın gerekli önlemler alınmamaktadır. İklim değişikliği ve salgınlar gibi doğal eşiklerin aşıldığı koşulların sebep olduğu afetler nedeniyle ortaya çıkan varoluşsal tehditler karşısında, ülkemiz ve kentlerimiz savunmasız bırakılmaktadır.

Bu bağlamda; Saray tarafından merkezi ve otoriter yöntemlerle yürütülen “nitelikli mimarlık, sağlıklı kentleşme, insanlık ve çevre karşıtı” yatırım ve plan kararlarının ivedilikle durdurulması zorunludur.

Temel hak ve özgürlüklere dair hiçbir kısıtlama, ayrımcılık ve mahrumiyetin yaşanmadığı; sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam hakkının güvence altına alındığı, aydınlık ve uygar bir gelecek için;

- bağımsız, eşitlikçi ve özgürlükçü Cumhuriyet mücadelesini yükseltmek,
- tarihi, kültürel ve doğal mirasını koruyarak gelecek nesillere aktarmak,
- kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi için mimarlığın kamusal politikaların her düzeyinde yer alması için çaba sarf etmek,
- uzmanların sunduğu nitelikli mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerinin topluma ulaşmasını sağlamak,
- yaşamın tüm alanlarında demokratik işleyişin ve hukukun üstünlüğünün sağlanması için çaba sarf etmek,
- katılımcı, bilimsel planlama süreçlerine bağlı olarak kararların hayata geçirilmesini esas almak,
- esenlikli kentler, özgür ve demokratik bir gelecek için yerelde işbirliği ve dayanışma ortamlarını desteklemek,
- toplumun, bütün kurum ve kurallarıyla işleyen tam ve eksiksiz demokrasi beklentisini özenle gözeterek laik, demokratik parlamenter sistemin etkinliğini artırmak; yaklaşan seçimlerde demokratik yerelleşme ve sağlıklı kentleşme anlayışını teşvik etmek, rant odaklı ve otoriter anlayışı teşhir etmek bütün kesimlerin ortak sorumluluğudur.

Bu tarihsel ve toplumsal sorumluluklar kapsamında bütün duyarlı ve ilgili kesimleri uygar bir gelecek için dayanışmaya çağırıyoruz...

**TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU**

“CUMHURİYETİN İKİNCİ YÜZYILINA DOĞRU” SEMPOZYUM VE SERGİSİ

TMMOB Mimarlar Odası tarafından **28 Ekim 2023 Cumartesi** günü düzenlenen “Cumhuriyet’in İkinci Yüzyılına Doğru” sempozyumu Ankara – Goethe Enstitüsü’nde gerçekleştirildi. Cumhuriyet’in kuruluşunun 100. yıldönümünü karşılamaya hazırlanırken çeşitli disiplinlerden isimleri bir araya getirecek sempozyumda, yüz yıllık mimarlık bilançosu üzerinden Cumhuriyet’in yol haritası tartışmaya açıldı. Etkinliğin ardından gerçekleşen sergi açılışı Goethe Enstitüsü’nde gerçekleşti; sergi 28 Ekim – 5 Kasım tarihleri arasında izleyicisiyle buluştu. Sempozyumun yayın kaydı ise Mimarlar Odası’nın “TMMOB Mimarlar Odası” isimli YouTube kanalında erişime açıldı.

PROGRAM

09.30-10.30	Açılış Konuşmaları Tezcan Karakuş Candan TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı Eyüp Muhcu TMMOB Mimarlar Odası Genel Başkanı
10.30-11.30 10.30-10.50	1. Oturum Oturum Başkanı: Osman Aydın Kamusal Politikalar Bağlamında Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı Prof. Dr. Ruşen Keleş
10.50-11.10	Cumhuriyet Projesini Kentleşme Serüveni Üzerinden Anlamak Prof. Dr. Tarık Şengül
11.10-11.30	Cumhuriyet’in Kırsal Alanda Çağdaşlaşma Politikaları: Mimarlık Üzerinden Bir Değerlendirme Doç. Dr. Zeynep Eres
11.50-12.50 11.50-12.10	2. Oturum Oturum Başkanı: N. Cansen Kılıççöte Cumhuriyet Döneminde Kültür Mirasını Koruma Çabaları Prof. Dr. Zeynep Ahunbay
12.10-12.30	Cumhuriyetin Kentsel Koruma Politikaları ve Uygulamalarını Geleceğe Aktarırken... Prof. Dr. İclal Dinçer
12.30-12.50	Cumhuriyetin İkinci Yüzyılına Girerken Türk Arkeolojisi - Nereden Nereye? Prof. Dr. Mehmet Özdoğan
14.00-15.00 14.00-14.20	3. Oturum Oturum Başkanı: Prof. Dr. Deniz İncedayı Cumhuriyetin Başkenti Ankara’da Mimarlık: Modern Yapılı Çevrenin Oluşumu ve Dönüşümü Prof. Dr. T. Elvan Altan
14.20-14.40	Cumhuriyet İdeası ve İstanbul’un Kentsel Kamusal Mekânlarının Modernizasyon Süreci Prof. Dr. İpek Akpınar
14.40-15.00	Cumhuriyetin Mimarlık Mirasını Geleceğe Taşımak Doç. Dr. Ebru Omay Polat
15.20-17.00	Forum: Cumhuriyetin İkinci Yüzyılında Mimarlık, Kent ve Toplum Forum Yöneticisi Doç. Dr. Bülent Batuman
18.00	SERGI AÇILIŞI